

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mail oglaš. trg. značilo vsaka beseda Din 1.—, mail oglaš. ki služi v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 81

Maribor, četrtek, dne 18. julija 1940

Leto XV

Nova Evropa in novi družabni red

V sedanji vojni so razglasili geslico o novi Evropi in novem družabnem redu. Premlevajo jo v listih in govore o nji z nekim patosom in navdušenjem, ne da bi vedeli, kaj pravzaprav pomeni in kako jo je treba realizirati. Nove besede so, nov problem v besedah in najširša javnost je kar zadovoljna z — razvojem, čeprav v dosedanjih eksperimentih še nismo ničesar doživeli, kar bi pomenilo res nov socialni družabni red.

V šoli smo se učili, da segajo meje Evrope na vzhodu do Urala in reke Volge, ki se izliva v Kaspijsko morje. Ako imamo v mislih Evropo, kakor je načrtana v atlantih, potem je nekoliko čudno govoriti o novem redu v Evropi, ko vendar vemo, da vlada v pretežnem delu te Evrope red, ki pa nima nič skupnega niti z redom kakršne vlada sedaj pri nas in z redom kakršnega s skrivnostnim namigavanjem napovedujejo. Samo ob sebi se vsiljuje vprašanje, ali mogoče kdo misli, da bo Evropa, ki leži vzhodno od reke: Memel, Bug in Prut, sprejela novi red, ki se napoveduje? Šele tedaj bi se moglo govoriti o novem redu v Evropi. Toda tam, onostran teh rek, niti najmanj ne mislijo na kaj takega, ampak na to, da bi se nad tem bi se naj zamislili vsi, ki danes govorijo in pišejo o novem redu. Nov red imamo tudi v Angliji, ki se je zasedel z zakonom o odpravi zasebne lastnine, katerega je uveljavila v angleškem parlamentu delavska stranka. Torej za kakšen nov red gre v ostali Evropi?

Prav imata nemški in italijanski tisk, ki priznavata, da v Franciji ne bo novega reda, kvečjemu, da se kot kapitalistična država nasloni na način politike predsednika Zedinjenih držav Roosevelt. Dalje bo ob sedanjem režimu težko prišla, ker v Franciji ni dovolj duha, ki je potreben za novi red.

Tudi Rooseveltova politika ima za cilj ohranitev kapitalizma s tem, da država dirigira gospodarstvo in se trudi, da ohrani obenem socialni standard prebivalstva, tudi delavstva, na mogoči višini.

Razvoj kapitalističnega gospodarstva je dokazal, da ni v stanju opravljati socialno preskrbo vse družbe. Kapitalizem je samopašen in se za drugo človeštvo ne briga. Zato je potrebno, da dobimo nov družabni red, ali ta družabni red ne sme biti diktatura, ampak občestvo državljanov, oziroma človeštva. V tem novem redu morajo biti ljudje svobodni in enakopravni, morajo pa tudi svobodno delati in sodelovati v tem smislu. — Tak nov družabni red je potreben in bi bil kulturno na svojem mestu.

Ali smo duhovno pripravljeni za tak red? Pripravljeni smo le nekaj. V delavskem gibanju imamo to pripravo, ki je zanesla med najširše množice mnogo zavestnega prepričanja o potrebi novega duha. Reakcija je to kulturno delo zavrla, kar je neprijeten občutek za delavsko gibanje. Vemo pa, da gospodarski razvoj gre svojo pot in da pride trenutek, ko ne bo več zadoščalo besedno reševanje problemov, ampak bo potrebno praktično. Takrat pa mora odločevati praksa, praktično delo, sinteza duha, ki je vzrasel med narodi po bridkih izkušnjah v dobi vsesplošne eksploatacije. Izkoriščani in izžrpani narodi z novim duhom bodo ustvarjali novi družabni red. Odvisen je novi red od razvoja tega duha, ki obenem odpravlja duhovne, kulturne, politične in gospodarske ovire. In ta duh se budi in vstaja.

Ugibanja o napadu na Anglijo

Napovedujejo, da bo napad prišel že te dni. nemški radio pa zanika te vesti

Govor ministrskega predsednika Churchilla v radiu dne 14. t. m. je izzval v svetu globok odmev. Iz njegovih besed je bilo posneti, da je Anglija pripravljena na napad in da ga pričakuje.

Svet pa je različno reagiral na njegove besede. V Zedinjenih državah pišejo časopisi, da je vžil Churchill s svojimi besedami svetu novega poguma. — Enako glase poročila iz Kanade, Avstralije, Nove Zelandije in vseh ostalih držav, ki se čutijo idejno povezane z načeli, ki jih brani Anglija. Nasprotno pa je govor Churchilla vzbudil ogorčenje v Nemčiji in Italiji. V Nemčiji pravijo, da je Churchill človek brez vesti, kakor so bili brez vesti poljski državniki, ki so pustili razbiti Varšavo in nizozemska vlada, ki je raje pustila uničiti Rotter-

dam, kot pa, da bi se bila predala Nemcem. Razen tega poroča DNB iz Newyorka, da smatrajo tamkaj Churchillov govor za labodji spev. V italijanskih listih pa so izšli članki, v katerih opozarjajo, da je tudi Reynaud govoril o tem, da raje pusti razrušiti Pariz, kot pa da bi Francija kapitulirala, nazadnje pa se je vendarle našel Petain, ki je ta zločin preprečil.

Poslednji opomin Angliji

V načrtu Nemčije in Italije je, da z ključita sedanjo vojno še pred jesenjo. Znani italijanski časnikar Gayda piše, da bo angleška vlada pred nemško in italijansko ofenzivo prejela še en poziv, da se preda brez odpora. Ako pa tega

poziva ne bo uvaževala, potem bo usoda Anglije zapečaten v par dneh, če ne celo v par urah.

Taisti Gayda piše, da bo napad prišel vsak hip, ker da je zanj že vse pripravljeno. Nemški radio pa pravi, da napada ne bo niti ta teden, pa tudi še ne prihodnji teden.

Kdaj bo prišel napad?

Da Nemci pripravljajo napad na Anglijo, je izven dvoma. Kdaj bo prišel ta napad, pa seveda nihče ne ve. Mnogi tudi nagibajo k misli, da bi se utegnil glavni spopad odigrati na afriških tleh, ne pa na angleškem otoku.

Boji v Afriki postajajo srditejši

Angleži izpraznili Mojale.

Precej pozornosti vzbujajo zadnje dni boji v Afriki. Listi poročajo, da je poživitev italijanske akcije proti angleški posesti v prvi vrsti posledica imenovanja maršala Graziani za poveljnika Libije. Graziani je poleg tega ostal šef italijanskega generalnega štaba, ki po premirju s Francijo lahko posveti vso svojo pozornost Afriki.

Namen italijanskega generalnega štaba utegne biti, da preko Egipta prodre proti Suez in od tam v smeri proti petrolejskim vrelcem v Iranu, vsaj pa do petrolejskih cevovodov v Palestini. Ako bi se ta akcija posrečila, bi bilo angleško brodovje v Sredozemskem morju, v kolikor bi poprej ne odplulo skozi Sueški prekop.

Nekateri pa tudi trdijo, da se bo pričel italijanski in nemški napad na Gibraltar. Govori se, da bi utegnila Španija stopiti na stran Italije in Nemčije, tako da bi ti dve državi preko španskega ozemlja prišli Gibraltarju v hrbet. — Gibraltar je nekakšen polotok, ki je zvezan s špansko celino samo po en kilometer širokem zemeljskem pasu. — Nasproti Gibraltarju pa je španska Ceuta v španskem Maroku. Položaj Gibraltarja je kočljiv, ako bi Španci stopili v vojno. Vprašanje pa je, kaj bi v tem primeru napravila Anglija s španskim Marokom. Brez dvoma bi tamkaj izkrcala svoje čete, ali pa vsaj izvršila napad na morsko obalo, da bi preprečila ogrožanje Gibraltarja z afriške strani. Ker ni verjetno, da bi Francija kot soseda afriškega Maroka stopila na stran Španije, bi se Španija znašla v kritičnem položaju.

Toda to so samo ugibanja o možnostih, ki lahko nastopijo.

Angleži so izpraznili obmejno trdnjavo Mojale v severni Keniji (med Abesinijo in italijansko Somalijo). Posadka je bila že pet dni oblegana od nadmočne italijanske vojske. Umik se je izvršil ponoči in brez izgub.

Vojna v zraku se nadaljuje v Afriki

in na Sredozemskem morju. Italijani napadajo z letali letališča in oporišča angleške vojske v Egiptu in vseh afriških kolonijah, do kamor sploh morejo

prodreti. Zlasti pa veljajo njihovi napadi utrjenemu otoku Malti.

Italijani javljajo, da so njihova letala napadla Haifo v Palestini, kjer končuje petrolejski vod iz Mezopotamije. Imela so velik uspeh.

Angleži seveda vračajo Italijanom milo za drago.

Italijani razen tega skušajo bombardirati angleške vojne ladje. Njihov namen je, dokazati, da vojno ladje ne more odoleti napadom iz zraka. Ker pa imajo Italijani tudi sami vojno mornarico in so jo tudi zadnja leta izpopolnjevali, četudi so že vedeli za najnovejšo izsledke v letalstvu in nemški vojni taktiki, morajo imeti pa vojne ladje vendarle še nek pomen. Tudi dejstvo, da gradi Amerika ogromno novih vojnih ladij, govori v prilog angleški tezi o veliki vrednosti vojne mornarice, kljub izpopolnitvi letalstva.

Potapljanje ladij v Sredozemskem morju

Italijanska vlada je razglasila, da bo potopljena vsaka ladja, ki bi se približala obalam Egipta ali francoskim kolonijam na razdaljo 30 milj. Na ta ukrep so odgovorili Angleži z enakim ukrepom. —

Irska in Anglija

Irska ostane nevtralna.

Med angleško in irsko vlado so se vodila dalj časa pogajanja radi obrambe Irske, za katero se smatra, da bi utegnila biti središče nemškega napada proti Angliji. Z Anglijo je samo severni del Irske, Ulster, ki je tudi pod angleško upravo, ostali del Irske, na katerem prebivajo katoličani, pa ima svojo vlado in predsednika de Valero. Irska in angleška vlada sta se sporazumela, da bo angleška vojska v slučaju nevarnosti vkorakala na Irsko.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

se nadaljujejo. Oba tabora poročata o uspehih bombardiranj in sestrelitvi številnih letal.

Izgube mornarice

Angleška admiraliteta poroča, da je bilo v času od 2. do 7. julija potopljenih 13 angleških in 9 drugih trgovinskih ladij s skupno tonažo 114.000 ton, od tega odpade na Anglijo 75.000 ton. V spremstvu angleških vojnih ladij je plulo od pričetka vojne že 100 milijonov ton ladij, ki so prepelele 150 milijonov ton blaga. Pri tem je bilo izgubljenih samo 47 ladij. Izgube nemške trgovinske mornarice znašajo do 15. julija (po angleških podatkih) 887.000 ton, italijanske pa 244.000 ton.

Madžari in Romuni se pogajajo

Tridnevni mir v tisku.

Med Madžarsko in Romunijo se vodijo pogajanja za ureditev medsebojnih odnošajev. V čem je jedro teh pogajanj se še ne ve. Pravijo, da bo vstopil predstavnik madžarske manjšine v vlado. — Baje se dela s posredovanjem Rima in Berlina na tem, da bi se med obema državama dosegle nove meje, prebivalstvo pa, da bi se izmenjalo oz. preselilo. — Da bi ne motil pogajanj, so v obeh državah prepovedali tisku objavljati medsebojne napade za dobo treh dni.

Romunski petrolej

Težkoče s prevozom.

Romunski petrolej je prepotrebno gorivo za nemško in italijansko letala, motorizirane odrede in ladje. Največja težava je v tem, ker manjka v to svrhu potrebnih prevoznih sredstev. Nemčija dobiva petrolej po Donavi, v Italijo pa je treba petrolej pošiljati po železnici. Romunske in italijanske železnice pa nimajo dovolj cisternskih vagonov.

Angleške ladje so krenile iz romunskih pristanišč v Sovjetsko Rusijo.

Odkar je v Romuniji prišel na krmilo fašistični režim, ki se je docela naslonil na Nemčijo, je pričela vlada nastopati sovražno proti Angležem. Predvsem so naperjeni njeni ukrepi proti petrolejskim družbam, pri katerih je udeležen angleški kapital. Angleži so že pričeli prodajati svoje delnice Američanom, vlada pa hoče to preprečiti. Nadalje so se Romuni polastili okrog 20 angleških cisternskih ladij, dočim so ostale angleške ladje po romunskih pristaniščih odplule v sovjetska pristanišča v Črnem morju.

Ursova intervencija v ministrstvih

Svobodne strokovne organizacije za svoje pravice.

Predstavniki centrale Urso ss. Krekić, Belić, Jakšić in Pfeifer so po širši seji Urso dne 10. t. m. intervenirali v pristojnih ministrstvih, da se razveljavi izključitev strokovnih organizacij iz beograjske delavske zbornice. Dalje so zahtevali, da se razdelitev Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ne sme izvršiti

brez predhodnega zaslišanja Ursovih organizacij. Končno so zahtevali, da naj se ne ovira konstruktivno delo Ursovih strokovnih organizacij za izvajanje socialne politike in delavske zaštite itd.

Predstavnikom Urso je bilo obljubljen, da se bo o njihovih zahtevah vodil račun, to je, da se jih bo vpoštevalo.

Proti draginji se uspešno bore samo svobodno organizirani delavci

Draginja ni tako postranskega pomena.

Na Ursovi seji so ugotovili, kar čuti tudi vsak sam, da val draginje še vedno narašča. To prizadene delavce in namene vedno težje. Zaradi kritične situacije, v kateri se delavstvo nahaja, prihaja večkrat do primernih akcij onih, ki so najhujše prizadeti.

Tem popolnoma opravičenim akcijam je pravilen razvoj nemogoč, ker se jim na premeten način onemogoča vršitev svoje naloge v vsestransko škodo.

Potrebno je, da se strokovnim organizacijam omogoči svoboda akcije na celi črti, kakor zahteva normalno življenje in funkcioniranje gospodarstva. Prave-

mu predstavištvu delavstva se mora prepustiti udeležba pri vseh akcijah, ki jih delavstvo vodi za svoje boljše življenje.

Samo v popolni svobodi koalicije in akcije je mogoče urejevati kritične razmere in preprečiti hujše.

Vse delavske akcije, kakor kažejo izkušnje, se pa morejo voditi uspešno samo, če so organizacije povezane s celoto strokovnih organizacij. Od vseh drugih akcij imajo korist podjetniki.

Zato smatramo, da je enotnost strokovnega gibanja najnujnejša zahteva, ki omogoča tudi enotne akcije.

Kako je letos naraščala povprečna mezda

V socialnem zavarovanju je bilo zavarovanih 743.000 zavarovancev konec meseca aprila 1940.

V letošnjih prvih štirih mesecih je znašala povprečna dnevna zavarovana mezda po pokrajinah:

	Slovenija	Hrvaška	V ostal. delu
januar	26.23	23.40	23.17
februar	26.65	26.01	33.54
marec	27.19	26.85	24.01
april	27.81	27.22	24.36

Povprečna dnevna mezda znaša v državi din 25.82 in se je zvišala od lanskega aprila za din 1.87. Povprečni povšek mezd bi po teh ugotovitvah znašal v enem letu okoli 7.2 odstotkov.

Volitve v Baltiku

Končni rezultati volitev v baltičkih državah Litvi, Estoni in Letonski bodo znani 20. julija. Ker ni bilo protilist, so izvoljeni vsi kandidati enotne liste delavcev in kmetov. V Litvi volijo tudi sovjete.

Pomanjkanje živeža v Evropi

Evropi preti veliko pomanjkanje živeža. Letina bo slaba. Mnoge pokrajine je uničila vojna. Evropa, razen Rusije, ni nikdar živela od lastnega pridelka. — V Franciji se čuti pomanjkanje, pa tudi v francoskih kolonijah v Afriki primanjkuje živil. Pri

Iz Češke

Spremembe v Prahi. Po aretaciji znanega primatorja dr. Klapke je primatorjev namestnik, nemški profesor dr. Pfizner razrešil vseh 8 načelnikov mestnih uradov ter imenoval na njihova mesta druge, ki jih navede »Der Neue Tag«.

Posle primatorja pa je prevzel dr. Alojz Riha, 65 let stari vpokojeni deželni viceprezident. V urad je prišel v spremstvu višjih deželnih uradnikov dr. Moravke in dr. Blaschkeja.

Proč s slikami preteklosti. Pod tem naslovom piše praški »Tag«: Ministrski predsednik je razposlal vsem centralnim uradom Protektorata Češke sledečo okrožnico: Ker so uradni prostori okrašeni s slikami vodje in državnega predsednika, se ne sklada s spoštovanjem vodje, da bi nika, se ne sklada s spoštovanjem vodje, da bi visele v istih prostorih tudi slike oseb, ki so delovale pri ustanovitvi in obstoju Českoslovaške republike. Vse take slike je treba pod kaznijo nemudoma odstraniti.

Kazni obrtnikov in trgovcev. (ČTK.) Karel Kohout, prokurist tvrdke R. Slesinger v Brnu je bil obsojen radi draženja mesa na 30.000 kron, Ladislav Nemeček v Letovicah radi draženja tekstilij na 50.000 kron, František Neuzil, mesar v Brnu, radi draženja mesa na 50 tisoč kron, Antonin Šanda, mesar v Brnu-Zidenicah na 30.000 kron, Jindřich Horky, mesar v Žabovresku pri Brnu na 25.000 kron in Pavel Zeman, ravnatelj zadruga v Dražicah nad Jizerom radi draženja električnega toka na 30.000 kron.

Židi ne smejo imeti golobov. (ČTK.) Il proktor na Češkem je izdal naredbo, da morajo vložiti lastniki golobov vseh vrst do 15. julija prošnjo za dovoljenje reje golobov. Kdor že ima golobe, se mora do tega dne javiti na orožniški postaji ali pri policiji, kjer bo z njim sestavljen uradni zapisnik, s prošnjo za dovoljenje posesti golobov, ki je obenem prošnja za sprejem v »Zvezo za rejo golobov«. Vsak lastnik golobov mora biti član te Zveze. Židi, židovski podjetja in združenja so izključena od reje golobov. — Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Revija »Česko-bolgarska Vzemnost« se vedno redno izhaja v Prahi in je pravkar izšla s pestro vsebino 3. številka VII. letnika.

Doma in po svetu

Narodna banka bo podržavljena? V Beogradu je imel predavanje ravnatelj zavoda za zunanjo trgovino dr. Bičanić. Pri tej priliki je opozoril tudi na nemogoče stanje, da se Narodna banka nahaja v rokah 24 delničarjev. Rekel je: »Do sedaj so bila glavna sredstva porabljena za narodno obrambo, ki so jo razni patentirani patrioti kot dr. Stojadinović in drugi zanemarili. Sedaj pa, ko vlada narodnega sporazuma začne načrtno gospodarstvo, je prvo vprašanje, kdo bo gospodar narodnega denarja, vlada ali Narodna banka. Skoro se bo videlo, kdo več velja, 24 delničarjev Narodne banke ali 16 milijonov naroda.« - Socialisti smo že vedno zahtevali, da se Narodna banka vzame iz rok nekoliko bogatašev in da postane v resnici narodna banka. Na naše zahteve se ni nihče oziral. V Franciji pa je Blum moral z vlade, ko je hotel dvigniti režim 200 družin v francoski narodni banki. Da vidimo, kakšne sreče bo g. dr. Bičanić in HSS, o kateri pravi on, da stoji za njim.

Kaj delajo ljudje, ki imajo zle namene. — Minister pravde dr. Marković piše v svojem listu »Delo«, da so vrgli v svet vesti o nekih velikih spremembah osnovnih črt državne ureditve kraljevine Jugoslavije ljudje, ki zlonamerio širijo zmedo med ljudstvom v času, ko sta najbolj potrebna priebnost in mir. Pa tudi kar se tiče socialnih in gospodarskih reform niso na mestu nobene fantazije. — Čudno res, kaj vse ljudje spravijo na dan. Toda, kdo so ti ljudje?

Lepe stvari obeta »Samouprava«, ki piše, da bo posledica novega gospodarskega reda ta, da se bomo morali posvetiti poljedelstvu, gozdarstvu in živinoreji ter pridelovanju industrijskih bilk.

Društvo prijateljev Sovjetske Rusije snujejo v Zagrebu. Imelo bo precej članov, ako bodo vse sprejeli. Dr. Maček je dal že svoj pristanek, da se društvo osnuje.

Občni zbor Pokojniškega zavoda za nameščence se je vršil dne 14. julija v Ljubljani. — Kako je bila izvoljena uprava, ki sedaj vodi posle, vemo, zato ni treba še posebej pojasnjevati stališča nameščencev, ki so bili izločeni od sodelovanja v upravi z zavrnitvijo kandidatne liste, vsled česar se niso mogle izvršiti volitve. Na občnem zboru so bili v opoziciji dalmatinski delegati, ki zahtevajo prenos svojih pravic na Pokojniški zavod v Zagrebu. — Na občnem zboru so bili stavljeni predlogi za znižanje starostne meje na 60 let in karenečne dobe na 35 let, za ženske pa na 55 let in karenečne dobe na 30 let. Renta otrokom naj se podaljša do 21. leta, za otroke, ki študirajo, pa do 24. leta. Vsi ti predlogi se morejo zadovoljivo rešiti samo tedaj, ako bodo sredstva na razpolago.

Strokovne organizacije in socialna demokratična stranka na Madžarskem. Na Madžarskem še vedno obstoje svobodne strokovne organizacije. Res je bila proti njim uvedena preiskava na pobudo fašističnih elementov, ker se jim je očitalo, da so navadno orodje političnih strank (socialno demokratične in komunistične). Preiskava pa je ugotovila, da so bili očitki brez podlage. Prav tako deluje na Madžarskem socialno de-

mokratska stranka, dasi se mora boriti z velikimi težavami in ovirami.

Kdo naj še razume to politiko? Pred nedavnim časom so poročali iz Romunije, da bo sestavil vlado general Antonescu. Par dni nato je bil general aretiran in nato izpuščen, ker je dal zagotovilo, da bo ostal lojalen. Iz vlade je pred dobrim tednom izstopil član radikalnega krila bivše »Železne garde« prosvetni minister Horia Sima. Kakor poročajo »Times«, so ga sedaj povabili na zaslišanje pri policiji, ker je baje sestavljajo listo oseb, ki bi jih bilo treba prijeti in napraviti z njimi kratek proces.

Českoslovaške čete v Angliji. Prezident Beneš se je ob priliki prevoza čehoslovaških čet iz Francije v Anglijo zahvalil angleški mornarici, ki je omogočila prevoz čeških legionarjev iz francoskega na angleško ozemlje. Gre za legionarje, ki so bili prepeljeni iz Bordeauxa v južni Franciji.

Kongres angleške strokovne organizacije rudarjev se je vršil dne 14., 15. in 16. julija v Blacpoolu. Spominjal se je rudarjev tovarštev v zasedenih državah in jim izrazil svoje simpatije ter potrdil, da veže duha rudarjev ista internacionalna vez, kot jih je vezala pred vojno. V svobodi in socialni demokraciji bo vstala tudi mednarodna organizacija rudarjev k novemu življenju.

Francoska letala v Siriji in Libanonu ne bodo prišla v roke Italijanom, izjavljajo francoski vojaški krogi v teh dveh pokrajinah. Letal je okrog 400. General Mittelhauser, ki je bil poveljnik armade v Siriji, je prestopil k Angležem in se bo boril v angleški armadi. (Reuter.)

Kongres demokratične stranke v Zedinjenih državah zboruje od 15. t. m. Govorniki so podarili idejno povezanost Zedinjenih držav z Anglijo in sploh z vsemi državami, ki branijo načelo svobode in demokracije. Ogrevali so se tudi za čim večjo pomoč Angliji, vendar pa ne za vojno.

Intervencija na Hrvaškem, tako pri banovini, kot pri vseh upravnih političnih uradih, so odsele prepovedane, po izrecnem nalogu bana.

Toča nad Savinjsko dolino. Nad Savinjsko dolino je dne 16. t. m. divjal orkan s točo. — Uničeni so poljski pridelki in hmelj. Najhujše so opustošeni delavski kraji, kot Kaseze in Grize.

Žetev pšenice v Bački in Banatu je srednja. Povprečno znaša pridelok po 8 do 10 centov na jutro zemlje, v krajih, ki so trpeli vsled poplave, pa samo 5 do 6 centov. Ječmen je obrodil dokaj lepo in se ga je pridelalo okroglo 16 stotov na jutro.

Kam s starimi cunjami? V Zagrebu imajo trgovci s starimi cunjami 150 vagonov zaloge. Nekoč so cunje izvažali, sedaj pa jih ne morejo več. Tudi staro železo ne gre več v denar. Doslej so ga plačevali kg po din 1.90 do din 2.—. Tovarne bodo sedaj določile nove cene.

Iz nesreče drugih so kovali zase dobiček. Policija je v Zagrebu prišla tri prevejanke, ki so se pečali s ponarejanjem potnih listov in podobnih dokumentov ter jih prodajali židom in raznim izgnancem ter beguncem za drag denar. Na čelu družbe je stal nek begunec iz Budimpešte, ki mu policija še vedno ne ve pravega imena. Eden izmed trojice se je zastopil z veronalom, ko so ga prišli. Trdijo, da je ta trojica zaslužila na račun nesreče drugih cel milijon dinarjev.

47 smrtnih žrtev je terjala eksplozija v premoškovniku Somnanu v Pensilvaniji.

Zane Grey:

127

Mož iz gozda

»Harve Riggs, raje postanem igrača in žrtev teh tolovajev, kakor da bi le eno uro bila na samem z vami«, mu je zalučala v obraz z nepremagljivim sovrastvom.

»Potem vas bom s silo odvedel!«

Pograbil jo je, a je ni mogel obdržati. Iztrgala se mu je in začela vpiti.

»Na pomoč!«

Ta krik ga je tako prestrašil, da je postal smrtno blede in ves besen. Z enim samim skokom je skočil k nji in jo je udaril preko ust. Opetekla se je, se spodtaknila ob sedlo in padla po tleh. Njegove roke so se stegnile proti njenemu vratu, pripravljene da jo zadavijo. A ležala je mirno in tiho. Zgrabil jo je in postavil na noge.

»Hitro, — primite tale sveženj — in pojdite za menoj.« Spet je pobral Riggs oboje sedel. Obup, grožnja in nemirnost mu je odsevala z obraza. Preživljal je svojo največjo pustolovščino.

Dekletove oči so se nenadno razširile. Gledala je preko njega. Njene ustnice so se odprle.

»Če še enkrat kriknete, vas ubijem!« ji je naglo in hripavo zaklical; že samo odpiranje njenih ustnic je Riggsa prestrašilo.

»Mislim, da je en krik zadostoval«, je nenadoma in počasi, brez posebnega poudarka, rekel neki glas hladno in mirno, ki pa se je skrival v njem nek strašen pomen.

Kakor da ga je kaj pičilo, se je Riggs s pridušenim

vzklikom okrenil. Wilson je stal par korakov pred njim, s samokresom, namerjenim vanj. Njegov obraz je bil videti kakor navadno, a v njegovih očeh se je svetlikalo, kakor raztopljeno srebro.

»Dekle, odkod vam kri na vaših ustih?«

»Riggs me je udaril!« je šepnila. Potem pa se je prestrašila nečesa, česar se je bala, videla, ali morda le zaslutila, spustila se je na kolena in je splezala pod zaščito smrekovih vej svojega šotora.

»Well, Riggs, pozval bi vas, da tudi vi potegnate svoj samokres, če bi to še imelo kak smisel«, je rekel Wilson. Bile so to premišljene besede, vendar zgovorjene nekoliko v naglici.

Riggs ni mogel ne potegniti, ne se ganiti, niti ne govoriti. Bil je kakor okamenel, le spodnja čeljust se mu je počasi pobesila.

»Harve Riggs, junak samokresa iz spodnjega Misourija«, je nadaljeval glas s svojim zagonetnim podarkom. »Domnevam, da ste svoje čase zrl v precejšnjo množino revolverskih cevi. Prav gotovo! Ho, torej pogledajte še v tole tukaj!«

Wilson je s hladnim preudarkom dvignil svoj samokres do ravne črte z Riggsovimi široko odprtimi očmi.

»Mar vas niso v Turnerjevi krčmi slišali, kako ste se hvalili, — da se znate izogniti svincu, če še tako križem frči? To morate biti res zelo okreten in hiter!... Torej se izognite tudi tejle krogli!«

Samokres je bruhnil ogenj in počil. Eno izmed Riggsovih zdrzajočih se, izstopajočih oces — desno — je ugasnilo kakor svetilka v vetru; drugo je strahotno zakrčilo v svoji jamici, potem pa je obstalo in se zastrmel v hladno smrtno praznoto. Riggs se je

počasi začel opotekati sem in tja, dokler ni izgubil ravnotežja, potem pa je kot mrtva gmota težko tebebnil na tla.

Wilson se je nagnil čez truplo, ki je ležalo na tleh. Čudno nasprotje hladnemu zaničevanju, ki ga je še trenutek poprej prevzemalo. Iz njega je kakor sikala strast, ki je zdaj bruhnila na dan in ki mu jo je malo prej njegov značaj pred živim strelnim ciljem branil pokazati. Skoraj se je zadušil na razjarjenih, nesmiselnih psokah. V prvi vrsti je bilo to razredno sovraštvo, zatem pa sovraštvo, ki ga je izzvalo osramočenje radi umora. Nihče ni tako občutljiv kakor revolverski junak zapadne veroizpovedi, »enaki pogoji za oba dela«.

Strahoviti Wilsonov izbruh strasti se je polegel. Zravnal se je, vtaknil svoje orožje v revolversko nožnico in se je počasi začel izprehajati poleg ognja sem in tja. Čez nekaj trenutkov je dvignil glavo in prisluhnil. Konji so z mehkiimi udarci svojih kopit zapetkali po gozdu; kmalu za tem se je pojavil Anson s svojimi ljudmi in enim izmed izgubljenih konj. Slučajno se je ob istem času pojavil na nasprotni strani jase tudi mladi Burt. Šel je zelo naglo, kakor človek, ki prinaša novice.

Ko je Snake Anson skočil iz sedla, je opazil mrtveca.

»Jim, — zdi se mi, da sem slišal strel.«

Ostali so drug za drugim polglasno vzklili in poskakali iz sedel. Ogledovali so si na tleh zleknjeno truplo z radovednostjo in strahom, ki ga kažejo vsi, ki nenadoma pogledajo smrti v obraz.

A ta občutek je trajal samo trenutek.

»En kukalnik mu je izstrelil«, je vzklil Moze.

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Počitniška kolonija otrok v Jurkloštru — otroški raj

Trboveljska občina je poslala večje število otrok na letovanje v Jurklošter. Sedaj pa so se v zvezi s tem pojavile v Trbovljah neke neosnovane govorice, ki so jih raznesli gotovi gospodje iz kdo ve kakšnih razlogov. Žal so tem govoricam o groznih razmerah v otroški koloniji v Jurkloštru nasledili celo nekateri ljudje, ki bi jim človek pripisoval, da znajo ločiti resnico od laži, ali pa se vsaj potruditi, da jo spoznajo. Zadolostovalo bi, ako bi se informirali na pristojnem mestu in vse bi bilo v redu. Te govorice pa so napotile našega dopisnika, da se je v nedeljo, dne 14. t. m. osebnostno podal v Jurklošter, da se prepriča o stanju otroške kolonije.

Otroci so nastanjeni v onotnem šolskem poslopju, ki je oddaljeno pol kilometra iz Jurkloštra. Čim sem prišel na dvorišče šolskega poslopja, me je obsulo par desetih otrok, ki jim je z obrazov bese, da so zdravi, razodevata ti pa to tudi njih smeh in poskočnost. Veseli nad obiskom ti hite pripovedovati o vsem, kar izpolnjuje radostne dneve njihovega življenja v počitniški koloniji. Enim je pri srcu nogomet, drugi se urijo v plavanju, tretji v teku in telovadbi, razen tega pa si krajšajo čas z najraznovrstnejšimi igrami. Deklice se seveda najraje igrajo ločeno, ker posvečajo svoje »skrb« gospodinjstvu in podobnim vprašanjem, ki dečkov ne zanimajo. Vidiš jih kako prevažajo in prenašajo svoje punčke ter jim izkazujejo nežnost, kakršnih so vajene same od svojih mater. Seveda deca ne čepi v šolskih prostorih in na dvorišču, ampak dela stalno izlete v naravo, v gozdove, kjer si nabira jagode in borovnice ter uživa na soncu, v hladu in na svežem zraku. Na teh izletih pa spoznavajo otroci ne samo naravo, ampak tudi kraje in ljudi. V soboto so bili na hribu Lisca, prejšnji četrtek na Planini, kjer je bil ravno živinski sejem, pa so nekateri prvič videli, kako kupčujejo kmetje, mesetarji in mesarji. Spremljajoči g. učitelj je otrokom pokazal kako se sklepajo te vrste kupčije, nakar so otroci z največjim zanimanjem sledili strašnemu »kregu« in vpitju. Pa še eno zanimivost so mi natvezili. V Jurkloštru župnikuje bivši narodni poslanec g. Pavlič, ki pase na travniku krave, konje in svinje ter si menda s tem priganja dolg čas. Kot pravi pastir z bičem naganja živali, da bi mu katera ne šla v škodo, kam na kakšno njivo. Seveda sonce ne svetli vsak dan, kadar pada zunaj dež, je treba ostati pod streho na največjo žalost malčkov. Toda tudi tak dan ni za deco brez veselja in zabave.

Hrane deca ne more prehlaviti. Zbirnih Metk ni med otroci, pač pa nekaj pravih požurščkov. Komur je ena porcija premalo, si gre lahko še po drugo. Bivanje na prostem da človeku tek, da je veselje.

Da ne bom govoril kar tja v en dan, naj navedem, da je tehtanje otrok pokazalo, da so se v teku 14 dni zredili eni za pol, drugi že za cel kilogram in to kljub temu, da toliko tekaajo, se kopeljejo in gibljejo. Vodstvo je poverjeno g. učitelju Kimavcu, kateremu so dodeljene v pomoč še štiri gosposki učiteljice, vsi skrbje za malčke kot more to le skrben oče in mati. Pa tudi šolski upravitelj g. Golec v Jurkloštru in njegova gospa sta zelo naklonjena koloniji, saj jo celo oskrbujejo brezplačno z zelenjavo s svojega vrta.

Sicer pa, kaj bi se se razpisoval na dolgo in široko. Svoji otroci, ki so bili istočasno z menoj na obisku, lahko potrdijo vse kar sem navedel in tudi to, kako bedastim govoricam včasih nasledajo ljudje v naših Trbovljah. Malčki so mi naročili pozdrave za vse domače in poznanje v Trbovljah, vendar se mi zdi najbolje, ako sporočim to kar v »Delavski Politiki«, da si prilhanim podplate, ki so postali že presneto dragi in si ne utrudim preveč svojih nog, ki se včasih že bolj nerade pregibajo.

Dopisnik.

ZAGORJE OB SAVI

Razmere na obratu Kisovec. Tajništvo ZRJ. v Zagorju dobiva stalne pritožbe radi neurejenih razmer v rudniku, visokih kazni, prenašanja nekih tračnic, nehygienične kopalnice itd. Ker ne vemo v koliko je na tem resnice, pozivamo obratne zaupnike tega obrata, da te razmere bolj zasledujejo in v konkretnem slučaju posredujejo. Saj so ravno na tem obratu najbolj demokratično razdeljeni po vseh možnih svetovnih nazorih. Od obratovodstva pa pričakujemo, da bo njih upravičene pritožbe uvaževalo in nedostatke odpravilo. Rudarje pa pozivamo, da svoje pritožbe zaupnikom tudi pravočasno sporoče.

Lubezen obljubljajo. Neki gospodje, ki se vozijo z luksuznim avtomobilom, trošijo po Sloveniji majhne letake, v katerih zmerjajo marksiste ter vabijo delavce, da pridejo k njim, ako se jim hoče lubezni. Najbrž imajo v svojih vrstah dosti takih zarjavelih devic, ki jim doslej pri najboljši volji niso mogli ustreči.

Oblek se je utrgal nad Zagorjem dne 16. julija in voda je na mah poplavlila pota in polja, vdrla v hiše in stanovanja ter povzročila ogromno škodo.

34.000 kremenskih kamenčkov za vžigalnice so zaplenili nekemu moškemu v Somboru. — Trgovina s tem blagom cvete. — Sploh se na jugu zelo mnogo trguje s prepovedanimi predmeti. Nekdo, ki je bil nedavno tega v Sarajevu, nam poroča, da je na lastna ušesa čul v turški Basčaršiji, kako je pred nekim turškim dučkanom mlad človek glasno ponujal duhan (seveda ne monopolski) in kremen.

MARIBOR

Akcija pobrežkih delavcev za zgraditev mosta oziroma brvi čez Dravo

V našem listu že leta in leta opozarjamo, kako nujno potrebno bi bilo rešiti vprašanje novega mostu, ki bi vezal Maribor s Pobrežjem. Pobrežja občina šteje sedaj že okrog 11.000 prebivalcev, večinoma industrijskih delavcev in nameščencev. Največ teh delavcev je zaposlenih v tekstilnih tovarnah, ki so povračeni v Melju. Vsi ti delavci se radi oddaljenosti vozijo v službo s kolesi in morajo vsak dan prevoziti domala 1 uro dolg ovinek ali pa se nastaviti pri brodu ter čakati na prevoz, za kar morajo seveda plačati tudi prevoznino. Najhujše so delavci prizadeti v zimskem času, ko morajo čisto peš na dolgo pot, zlasti, kadar upade voda in se prevoz vrši samo z majhnim čolnom. Jasno je, da bi most služil razen prizadetim delavcem tudi drugim slojem, zlasti prevoznikom, ker bi se na ta način zveza s Pobrežjem in mestom znatno skrajšala. Glede gradnje novega mostu na Pobrežju je bilo iznešenih že toliko želj, da ni treba še posebej utemeljevati kako potreben je nov most na tem kraju. Nekateri listi so že večkrat objavili, da je gradnja novega mostu že takorekoč zagotovljena, slične izjave pa so dajali celo na javnih sestankih razni »vplivni gospodje«, da ne omenjamo zadnje volilne agitacije ob priliki občinskih volitev na Pobrežju,

Kako so Mariborčani plačevali kuluk? Proti kuluku so bili v Sloveniji hudi boji. Končno pa je pod centralistično državno upravo vendarle obveljalo, da je morala tudi mariborska mestna občina v letih 1931 do 1933 uvesti kuluk. Kuluk je bil predpisan tudi delavcem. Celotni predpis je znašal 1.735.984,09, plačano pa je bilo din 1.335.317,04. Pri obravnavanju zaključnih računov za leto 1938-39 je mestni občinski svet eklenil, da se ostanek kuluka v znesku din 400.667,05 pogojno odpise, ker predstavlja ta znesek predpis kuluka revnim delavcem, od katerih ni mogoče izterjati. Iz teh števil pa se da tudi posneti, da je kuluk bremenil predvsem delavce in nameščence, ki so ga imeli predpisane skoraj eno tretjino celokupnega iznosa. To pa nas tudi potrjuje v tem, da je bil boj delavcev proti kuluku upravičen.

Letina v Slovenskih goricah se vedno bolj slabša. Neprestano uničuje pridelke toča, ki pobije enkrat v tem, drugi teden zopet v drugem kraju. Vsled obilnega dežja pa je zajela rja pšenico, ki je vsa očrnela. Tudi ječmen, ki so ga sedaj večinoma že poželi, je zelo slabo obrodil. Dobro pa kaže koroza in fižol ter oves. Tudi otava je po obilni moči zelo lepo in gosto razrasla. Sadja bo izredno malo, kakor tudi grozdja v vinogradih, v katerih se šele sedaj kažejo prav pogubne posledice ostre zime.

Toča je pobila poljske pridelke v Račah, dne 16. julija popoldne. Padala je tako na gosto, da je pokrila tla 2 cm na debelo.

Neverjetno zanemarjen Zrinjski trg. V neposredni bližini glavnega kolodvora in naše glavne mestne prometne žile Aleksandrove ceste leži izredno senčnat in simpatičen Zrinjski trg, katerega križa dnevno razen Mariborčanov, tudi na stotine in stotine potnikov, ki gredo ali odhajajo s kolodvora. Lansko leto so tam popravili cesto in so v to svrhu napravili na križišču pod drevesi velikansko skladišče granitnih kock, a na drugi strani navozili cele kope gramoza, ki ga je mestna občina kupila na stavbi »Železničarske zadruge« v Čavovi ulici. Večino tega kamna in gramoza so sicer letošnjo pomlad odpeljali. Tudi vsa dela so že lani končali, a kljub temu so pustili tam še cele kope kamna in peska, tako da izgleda mestni park kot najbolj zanemarjeno predmetno dvorišče. Razen kamna, peska in gramoza ležijo tam že celo leto debela debela kostanjev, ki so jih lansko leto podrli, ko so popravljali cesto. Klopica za počivanje žalostno sameva pred kupom kamenja. Ljudje so zgražajo nad to zanikrnostjo in bi bil že čas, da bi videlo to tudi »Olepševalno društvo« in ostali ter tako zanikrnost v doglednem času odstranili. Povsod pazijo na snažnost mesta in tako tudi Mariborčani ne morejo razumeti v javnih nasadih tolike zapuščenosti.

Razkopana cesta je vzrok nesreči. Strašna avtomobilska nesreča, ki se je zgodila dne 14. t. m. pri Slovenski Bistrici in o kateri smo že poročali, da je zahtevala življenje sorodnice polkovnika Božoviča, dočim je polkovnik sam ob oku. se je pripetila vsled tega, ker je na prednjem kolesu avtomobila počila pnevmatika. Kriva nesreče pa je cesta oz. njene številne kotanje. Na gladki cesti bi se taka nesreča najbrž ne bi dogodila. Tako pa se je kolo avtomobila najbrž pogreznilo v eno izmed teh kotanj in pri tem z veliko silo zadelo ob njen rob. Posledica je bila, da je guma eksplodirala.

Otvoritev pohorske ceste, ki je bila podaljšana od Mariborske koče do Ruške koče, bo v nedeljo, dne 4. avgusta t. l.

Ustanovni občni zbor »Zveze strojnikov, strojevodij in kurjačev«, podružnica Maribor, se bo vršil v nedeljo, dne 21. julija ob pol 10. uri popoldne v prostorih Delavske zbornice (II. nadstropje). Vabimo vse člane in tiste, ki nameravajo pristopiti, da se sigurno in točno udeležijo občnega zbora. Pride tudi delegat iz Ljubljane. — Odbor.

Zdravniško torbico dr. Thalmanna, ki jo je pred kratkim nekdo ukradel iz avtomobila na Glavnem trgu, so te dni našli v Studenskem gozdu. V torbici so bili tudi instrumenti.

Precej opeke, ki jo je imel pridrževano železničar Vinko Krašner za gradnjo stanovanjske hiše ob Tržaški cesti, so poznani storilci ukradli in odpeljali z vozom s stavbišča.

ko so se delili letaki, da bo most zgrajen takoj, če bodo pobrežki volili poverili zaupanje sedanjim večini, vse pa je ostalo pri starem, da se delavci in tudi ostali prebivalci zavedajo, da imajo kot davkoplačevalci pravico, da se jim olajša prehod v mesto z zgraditvijo novega mostu. Kakor se sliši, nameravajo ba je delavci sedaj podvzeti akcijo in s svojimi prispevki zgraditi brv, ki bi vezala Pobrežje z Meljem. Ta zamisel je sicer idealna, vendar je treba upoštevati, da bi tudi za zgraditev brvi bilo treba mnogo denarnih sredstev, ki bi jih prizadeti delavci le s težavo zmogli. Menimo, da so pristojne oblasti dolžne, da čim prej nekaj ukrenejo za ureditev tega perečega vprašanja ter omogočijo zgraditev mostu, ki bo uporabljivi za vozila in ne samo za prehod pešcev. Delavci, kakor tudi vsi ostali pobrežki občani upravičeno pričakujejo, da bodo merodajni ukrenili potrebno, da ne bodo delavci res prisiljeni voditi lastno akcijo in zgraditi brv na svoje stroške. Zavedati se je treba, da bi si ta sredstva morali delavci pritržiti od svojih bornih zaslužkov, ki ne zadostajo niti za pošteno preživljanje. Javna dela vršiti pa je dolžna država, banovina in pristojnih občin.

Koncerti v parku so postali v zadnjih letih priljubljene prireditve, katere obiskuje vedno več občinstva. To so res pravi ljudski koncerti, ki jih lahko obiščejo tudi revnejši sloji, ker znaša vstopnina samo din 1. Zlasti velik naval je, kadar koncertira vojaška godba, ki je pod spretno taktirko svojega kapelnika kapetana Jiraneka dosegla tako velike uspehe, da jo lahko mirno smatramo za eno izmed najboljših godb ne le v Mariboru, temveč preko mej Slovenije. Pa tudi ostale mariborske godbe se trudijo, da bi nudile čim več glasbenega užitka svojim poslušalcem. Minulo soboto je v mestnem parku svirala godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«. Čeprav je bilo izredno hladno, ker je malo poprej močno deževalo, se je kljub temu zbralo ogromno ljubiteljev glasbe, ki so živahno aklamirali izvajanje posameznih koncertnih točk. Godba je morala zlasti v drugem polčasu ponoviti več skladb lahke godbe in ob zaključku še dodati en komad. V odsotnosti kapelnika g. Schönherja, ki je že dalje časa bolan, je godbo dirigiral godbenik Vrečko. Koncerti se vršijo ob lepem vremenu vsak četrtek in vsako soboto zvečer, na kar opozarjamo vse čitatelje našega lista in prijatelje lepe godbe.

Karambol. Danes v sredo popoldne sta trčila na vožalu Kopaške in Kneza Kocljeve ulice nek kolesar in motociklist. K sreči ni bilo težjih posledic, pač pa se je popolnoma pokvarilo kolo. Zopet opomin, vozite oprezn!

Z gugalnice je padel in se smrtno poškodoval 68 letni Viktor Babič iz Gradiške pri Beznici. Izmenoma sta se gurgala z ženo, naenkrat pa je starček padel v velikem loku na tla in pri padcu zadobil tako težke poškodbe, da je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl. Gugalnica ni za stare ljudi, ampak samo za otroke, ki padejo vedno na noge, kot maček.

Ne pustite otroke, da se igrajo ob bregovih Drave. 9 letno deklico Nado Radovanovičovo je minuli ponedeljek v bližini Hutterjeve tovarne rešil iz Drave ribič Stefan Vaupotič. Deklica je padla iz čolna pri brodu in bi bila utonila, če bi ji ne bil prihitel omenjeni ribič na pomoč s svojim čolnom.

Moško truplo je naplavilo Drava v Selnici ob Dravi. Ker je bilo truplo popolnoma golo, niso mogli ugotoviti kdo je okrog 16 letni mladenič, ki je končal svoje življenje v valovih Drave.

CELJE

Stavka v neproduktivnem podjetju. V preteklem tednu se je pričela v Celju stavka, o kateri je bila javnost šele naknadno obveščena. Zahteve stavkajočih so sicer minimalne; ker pa so stavkajoči ostali v obratu brez vsakih življenjskih sredstev, upamo, da bo zmaga la uvidevnost in bo prizadetim ugodeno, s čimer bo tudi javnosti zadoščeno.

Opozorilo! Vse one, ki se jim zadnje dni hoče vsiliti mnenje, da so jih marksisti prodali, opozarjamo, da naj bodo zelo previdni in naj dobro premislijo, s kom se družijo, ker po slabi tovarišiji rada glava boli.

Rudarjem TPD v vednosti!

Podana je možnost za pogajanja za zvišanje draginskih doklad.

Zveza rudarjev Jugoslavije javlja:

Delavstvu posameznih rudnikov iz revirjev TPD sporočamo na njegova vprašanja, da je Zveza rudarjev Jugoslavije s sedežem v Zagorju dobila obvestilo od Delavske zbornice, da je draginja glasom indeksa cen Narodne banke v mesecu juniju porasla na 7,8 točk ozir. za 8,9 odstotkov. S tem je prekoračen v čl. 26. kolektivne pogodbe veljavne za obrate TPD določeni maksimum 6 točk porasta in je s tem podana možnost za razpravo. Naša organizacija je že podvzela potrebne korake, da se bo do pogajanja čimprej vršila.

Zveza rudarjev Jugoslavije.

PTUJ

Pekovski pomočniki v mezdnem gibanju

Dne 15. julija t. l. so se vršila pogajanja med Združenjem pekovskih mojstrov v Ptuj in med Zvezo živilskih delavcev Jugoslavije, kateri so se pekovski pomočniki pred par meseci priključili. Zvezo živilskih delavcev je zastopal njen tajnik s. Grubauer iz Zagreba, mariborska podružnica se je z dvema delegati udeležila razprave.

Pekovski pomočniki v Ptuj opravljajo nočno delo. Pričetek dela v pekarnah je ob 20. uri in znaša delovni čas nekaterih pomočnikov, ki raznašajo pecivo po opravljenem delu v pekarnah do 13 ur in več. Medze pekovskih pomočnikov so tedenske ter so znašale od din 75 do din 120 poleg hrane ter stanovanja. Pomočniki, ki niso imeli hrane in stanovanja pri mojstrih so dobili od din 180 do din 200 mezde. Prispevke za OUZD in ročni davek so plačevali mojstri v celoti. V predvojni dobi in po preobratu. Dokler so se pomočniki solidarizirali v svoji strokovni organizaciji, so bile mezde in delovni čas skoraj take kot v Mariboru. Od leta 1925, ko so pomočniki opustili strokovno organizacijo, so se razmere pekovskih pomočnikov naglo poslabšale. Šele naraščajoča draginja je zopet vzdramila ptujske pekovske pomočnike, da so pričeli razmišljati o svojem žalostnem položaju ter so se po 15 letnem prenehanju strokovne organizacije, ko so uvideli, kakšno škodo so naredili samim sebi, zopet začlanili v svojo strokovno organizacijo.

Preko svoje centrale so predložili minimalne zahteve za zvišanje mezd in sicer od din 250 do din 310 tedensko ter sklenitev kolektivne pogodbe.

Združenje pekovskih mojstrov v Ptuj je razen ptujskih mojstrov povabilo tudi okoliške mojstre iz Ormoža, Ljutomer, Gor. Radgone itd., ki so člani Združenja, kljub temu, da so predlogi za sklenitev kolektivne pogodbe bili predloženi le za Ptuj in Haidino. Mojstri so predlog za sklenitev kolektivne pogodbe odklonili in predlagali samo zvišanje mezd. Ptujski pekovski mojstri so predlagali nadalje, da se za podeželske mojstre postavi posebna kategorija, ki predvideva tedensko mezdo din 230, od katerega zneska se naj odtegne za hrano in stanovanje din 120 tedensko, s čimer so se podeželski mojstri strinjali, ker so tudi pri njih bile mezde zelo nizke. Ptujski pekovski mojstri so nudili mezde v I. kategoriji din 260 in v II. din 240, od katere se naj odtegne za hrano in stanovanje din 120 ter prispevke za OUZD, ročni davek itd. tako, da bi pri nekaterih pomočnikih bilo zboljšanje neznačajno in bi ostalo pri starem. Pomočniki so predloge mojstrov odklonili in zahtevali, da naj mojstri plačajo naprej prispevke za bolniško blagajno, ročni davek itd. in da se mora, ker so odklonili sklepanje kolektivne pogodbe, sestaviti pismeni tarifni dogovor, ki ga naj podpiše Združenje. Ker popoldan s ptujskimi mojstri ni prišlo do sporazuma, je dal tajnik centrale SZR iz Zagreba rok 14 dni, da skliče Združenje v tem času sejo mojstrov, ki naj zahteve pomočnikov, ki so tako minimalne, sprejmejo. Če pa jih bodo odklonili, tedaj se bo zahtevalo od pristojne oblasti, da posreduje, da se zahteve pomočnikov od strani mojstrov priznajo. Če bo oblast slišala o sedanjih mezdah pekovskih pomočnikov v Ptuj, bo tudi globlje pogledala v kalkulacijo pekovskih mojstrov v Ptuj.

Pekovski pomočniki v Ptuj, bodite solidarni!

KRANJ

Kolektivna odpoved delavstvu v tovarni »Inteks«. Minulo soboto je podjetje sporočilo vsem delavcem 14 dnevno odpoved službe, kar je delavstvo moralo vzeti z lastnoročnim podpisom na znanje. Vzrok odpovedi je pomanjkanje bombaža. Brez dvoma pa je, da bo podjetje obratovalo naprej, samo v zmanjšanem obsegu. Odpoved celotnemu delavstvu je smatrali v škodo delavstvu iz razlogov, ker bo podjetje to delavstvo pri ponovnem sprejemanju v službo lahko bolj temeljito »prereševalo«. Kar bi pa bilo še bolj očitno v škodo delavstvu, je pa to, da bi se s tem podjetje moglo hotelo izogniti obveznostim po § 221 obrtnega zakona, ki določa plačilo mezde za 4 tedne delavcem, ki so vpoklicani na vojaške vžbe in so v službi pri podjetju nepretrgoma nad eno leto. (Ako bi se ugotovilo, da bi podjetje na ta način hotelo obiti zakon, bi sodišče kljub temu obsodilo podjetje na plačilo mezde v slučaju vpoklica prizadetih delavcev na orožne vaje. Op. ur.) Delavstvo v tovarni pa naj vsaj sedaj ob 12. uri spozna, kako potrebno je biti organiziran.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« se najlepše zahvaljuje vsem darovalcem, ki so prispevali za vzdrževanje »Gankarjevega doma«.

PRIMSKOVO

Kadar človek dobi ukradeno kolo nazaj. — Pred letom dni je bilo ukradeno kolo ge. Zupančičevi. Sedaj je dobila vrnjeno ogrodje, kolesi pa si je tat montiral na svoje kolo.

Cesto skozi vas imamo vso razkopano. — Glavni promet je usmerjen po drugih cestah, toda tudi za lokalni promet ni prijetno, ako se mora človek voziti s kolesom po razriti cesti, blatnih kotanjah in lužah. Človek se ves pretrese na kolesu in seveda tudi kolo se kvari. Delo naj bi se že vendar nadaljevalo in zaključilo pred jesenjo. Toliko inozemcev ima v naši državi zaposlitev, naši ljudje pa morajo držati roke križem, ker niti teh javnih del, ki jih začnemo, ne moremo dokončati iz kdo ve kakšnih razlogov.

V Franciji iščejo krivce

V Franciji so odpravili ustavo, najbrž, ker je bila po mnenju sedanjih upraviteljev države izvor vsega zla.

Francoska ustavna demokracija je s tem brez dvoma odpravljena, četudi zagotavlja zunanji minister Baudoin, da Francija ne bo nikdar totalitarna država.

Demokraciji nenaklonjen tisk v inozemstvu pri tej priliki napada francoski parlamentarizem in kaže na francoski parlament kot krivca za vse to, kar se je v tej vojni zgodilo s Francijo. Od l. 1871 dalje je bilo v Franciji 70 vlad, pravijo. Ali ni to dokaz, kako nesposoben je bil ta parlament in kako se je igral z najbitnejšimi državnimi interesi. To časa piše tako, kot da bi ne bilo vmes l. 1914 in l. 1918. Toda kaj je pisalo to časopisje takrat o francoskem parlamentarizmu, je že pozabilo. Dandanes je namreč moda, da časopisje in njegovi inspiratorji pozabljajo na svojo lastno najbližjo preteklost.

Res je Francija po vojni krenila na čudna pota. Režim ljudske fronte je bil zadnji poskus ustvariti v Franciji zdrave socialne in gospodarske reforme ter uesti nov red. Francoski kapitalizem se je tem poskusom uprl, 200 francoskih družin je z organiziranim begom zlata izpdkopalo temelje državnemu gospodarstvu. Parlament, ki je bil voljan posaditi teh 200 družin s francoskega prestola, pa je našel odločenega protinika v reakcionarnem senatu, ki je dosledno

odbil vse večje od vlade predlagane gospodarske reforme in nazadnje pripomogel k zrušitvi Blumove vlade. Kajti socialisti niso mogli nositi odgovornosti za polovičarsko politiko, ki jo je diktiral senat.

Ne francoski parlamentarizem in ne ljudska fronta nista upropastila Francije, ampak gospodarski režim 200 družin in njihov zaščitnik senat, ki je bil prava in resnična cokolja francoskega parlamentarizma. Socialisti so ves čas zahtevali, da se senat odpravi oz. z volilno reformo vzame reakciji iz rok. Uspeli niso.

Najnovejši dogodki v Franciji kažejo, da so bile reforme, ki jih danes sipajo kot iz vreče, že davno pripravljene. — Može pa, ki so jih hoteli uveljaviti, so previdno stali v ozadju in čakali, da pride katastrofa, ki jo je zavestno in s sabotažo vsega gospodarstva pripravljalo 200 družin.

To je samo par bežnih ugotovitev. — Želimo, da bi v Franciji res pričeli iskati krivce sedanje katastrofe, seveda jih najbrž ne bodo našli. Toda prepričani smo, da jih bo ob svojem času odkril narod sam, ki si bo moral obračunati s tistimi 200 družinami, ki so predstavljale francosko narodno banko, ki si je zaslužila Francijo in jo podčinila interesom velekomiteta ter jo istočasno poglala v katastrofo.

Pokojninski zavod za zasebne nameštence v Ljubljani

Nekaj podatkov iz poslovnega poročila.

V nedeljo dne 14. t. m. se je vršil občni zbor Pokojninskega zavoda za zasebne nameštence v Ljubljani. Občnemu zboru je bil predložen računski zaključek za poslovno dobo 1938/39.

Zavod je imel leta 1938 dohodkov 62,245.000 din, 1939 pa 64,207.000 din. Skupna bilančna vsota 1938 je znašala 484,160.000 din, 1939 pa 521,960.000 din. Dobičaja je zavod izkazal 1938 pol milijona dinarjev, 1939 pa 3,180.000 din izgube. Izguba je nastala večinoma zaradi tega, ker je zavod moral zaradi tečajne razlike odpisati skoraj pet milijonov dinarjev vrednosti državnih papirjev. — Skupna izguba zavoda koncem l. 1939 je znašala 65,134.000 dinarjev. Ta deficit je nastal z odpisom od nepremičnin, terjatev in inventarja v znesku dinarjev 27,282.000, tečajna in valutna razlika državnih papirjev 5,275.000 din, poviša-

njem premijske rezerve zaradi strožjega izračunavanja rent v budoče 10,118.000 din ter z valorizacijo prevzetih obvez iz zavarovanja pred 1923. letom din 22,459.000.

Zavodovo imetje je znašalo 1939. leta din 521,960.568, 1938 pa 484,000.000. — Knjižna vrednost nepremičnin je znašala konec l. 1939 99.784 milijonov dinarjev. Čisti dohodek nepremičnin je znašal 1939 2,739.778 din ali 3.03 odstotkov. — Hranilne vloge, nepremičnine in posojila se različno obrestujejo. — Nepremičnine po 3.03, hranilne vloge po 3.61 in posojila povprečno po 8.17 odstotkov, tako, da znaša povprečni donos imetja 6.38 odstotkov. Upravni stroški so znašali lani 3,663.422 din ali 9.87 odstotkov; če prištejemo stroškom izdatke za volitve, se zviša odstotek upravnih stroškov na 10.1 odstotkov.

Najnovejše vesti

Še o bitki na Sredozemskem morju. Poročevalce Reuterja, ki je bil z angleškimi ladjami v bitki blizu Sicilije je prispel v Aleksandrijo in javlja, da ni bila zadeta nobena angleška ladja, pa tudi nobena izmed trgovskih ladij, ki so jih spremljale angleške vojne ladje. (Reuter.)

Ena italijanska podmornica je bila potopljena. Stefani javlja, da so imeli Italijani dne 16. t. m. uspešne boje z Angleži na morju. Ena italijanska podmornica se ni vrnila. — Italijani so zopet napadli Gibraltar. Ena ladja je bila zadeta.

Medsebojni letalski napadi Nemcev in Angležev na celino so dne 16. julija ponoči izostali. Pač pa so Nemci napadli skupino angleških ladij v luki Scapa Flow.

Italijani javljajo nadaljnje uspehe v Afriki, kjer se jim je na nekem bojišču posrečilo skrajšati fronto za celih 300 km. V Haifi (Palestina) so italijanska letala zažgala z bombami potrošilska skladišča.

3 nemška letala so sestrelili Angleži dne 16. julija. — V Avstraliji dela v letalski industriji 12.000 delavcev in so doslej izdelovali že 400 bombnikov. (Reuter.)

Samo čudež še lahko reši Anglijo, piše italijansko časopisje. (Stefani.)

Španija je prekinila diplomatske odnose z južno ameriško republiko Čile, ker je ta država podpirala republikance v španski državljanski vojni, pa tudi po vojni ni bila prijazna sedanji Španiji. Razen tega so Čilanci zadnje dni priredili demonstracije in so grdo žalili generala Franca.

Meročajni japonski politiki se posvetujejo in bodo cesarju predlagali listo novega kabineta.

Novi bolgarski poslanik v Moskvi, Kamenov, je izročil svojo poverilnico predsedniku SSSR Kalininu dne 16. t. m.

Indeks cen Narodne banke kaže, da je draginja v juniju ponovno porasla.

Letalski promet med Beogradom in Budimpešto bo pričel 18. t. m. Doslej te letalske zveze ni bilo.

Umobolen orožnik je napadel potnike v vlaku. V vlaku, ki vozi iz Dubrovnika proti Sarajevu, je umobolen orožnik, ki so ga odpremili v Sarajevo v bolnišnico, z bajonetom napadel svojo zaročenko, ki ga je spremljala in potnike. Potniki so se razbežali. Zaročenko pa je vso razrezal po rokah. Blazneža sta dva orožnika komaj ukrotila. Ako bi bili bolniku poprej odvzeli bajonet, bi se ne bilo ničesar ne zgodilo.

Občni zbor dobrih gospa za zaščito slepih deklet je policijski uradnik razpustil, še predno se je pričel. Na občni zbor so namreč prišle tudi gospe, ki so bile zapletene v znano tombolesko afero, t. j. da so si z nekim Vranglovcem, ki edini je umel dobiti dovoljenje za tombole, delile izkupiček tomboleskih kart. Med temi damami in protivnicami takih grdih kupčij je prišlo do strašnega psovovanja in kričanja, ki je prepiral policijskega uradnika, da je pametneje, ako občne zboru sploh ne dopusti.

Kakšne obleke bodo nosili ljudje? Iz Lodza javljajo, da so tamkaj pričeli izdelovati vlakna iz smrekovih igel po nekem italijanskem patentu. Tudi hmelj daje izvrstno vlakno. L.

Triletno prekopa Moskva-Volga so na slovesen način proslavili te dni v Moskvi. Prekop je velikega pomena zlasti radi tega, ker je reka Moskva postala plovna in je bilo v teku teh treh let prepelano s parniki mnogo blaga in nad 6 in pol milijona potnikov.

Ameriška vlada nabavlja tanke. Ameriška vlada je odobrila vojnemu uministru kredit za nabavo 620 lahkih tankov.

Dve eskadri ameriške mornarice sta po poročilu Reuterja zapustile pristanišče in križarita po Tihem oceanu.

Zapletljaji z Japonsko

Odločen nastop Zedinjenih držav

Ameriški vojaki so prijeli 16 japonskih orožnikov, ki so se nenadoma pojavili v ameriški koncesiji v Šangaju. Obenem je ameriška vlada poslala protestno noto japonski vladi. Japonska vlada izjavlja, da so orožniki spremljali generala Nišio, ki je bil povabljen v koncesijo, pri tem pa so pozabili, da ne smejo jemati s seboj orožja.

Med Japonsko in Anglijo je nastala polemika radi zahteve japonske vlade, da Anglija prepreči vsak dovoz v Čankajškov del Kitajske in to ne samo preko Honkonga, ampak tudi preko Birme (Indija). Razen tega je Japonska zahtevala, da Anglija umakne vojaštvo iz Šangaja, ker je že javila vojujočim se silam, da ne more pristati na to, da bi te sile imele še naprej svoje posadke v Šangaju, kjer bi utegnile vsak čas priti do spopadov.

Angleška vlada je odgovorila negativno, kar se tiče prometa preko njene ozemlja s Kitajsko, ki je pod vladjo Čankajška. Vojaštvo bo pa odpoklicala iz Šangaja, ker ga rabi v svojem trdnjaskem pasu v Honkongu na Kitajskem.

Vsi ti spori nastajajo, ker Japonska teži k uresničenju svojih ciljev, da bi se polastila kolonij, zlasti francoske Indokine in holandske Indije. Zedinjenim državam in Angliji pripada sedaj naloga, da te namere Japonske preprečita.

Japonska vlada se zaveda, da so ti cilji neostvarljivi, ako ne zaključijo vojne na Kitajskem. S popolno blokado Čankajška upa, da bi se ji to posrečilo.

Generali so vrgli japonsko vlado

Odstopil je vojni minister Hata.

Na Japonskem imajo zopet vladno krizo, ki jo je sprožil vojni minister Hata. Hata je po posvetovanju s svojimi vojaškimi tovariši odstopil. Ko je potem ministrski predsednik Jonaj poskušal najti namestnika odstopivšemu vojnemu ministru, so vsi generali odklonili ponudeno jim mesto.

Med tem se je stranka Serijukaj, na katero se je opirala vlada, razšla. Ustanavlja se namreč enotna stranka pod vodstvom princa Konoja, ki hoče energično politiko na Kitajskem in proti Angliji ter Zedinjenim državam.

Begunske usode

Kako je bilo v Švici ob zlomu Francije.

Po švicarskih časopisih posnemamo: Stalno prihajajo iz Francije veletoki ljudi vsake starosti in spola: s čulo na hrbtu in s plinsko masko v roki. Pred nami je porodnica z novorojenčkom. Štirideset kilometrov je prehodila peš, dokler je ni trudne do smrti naložil na voziček nek njen sotrp. Tam zopet neutolažljivo joče druga mati, ki je na begu v megli in temi izgubila svojega otročka. Ne ve, ali je otroka pobral kak begunec ali pa je kje na cesti umrl žalostne smrti.

Trileten otrok je pribežal z neko Švicarko čez francosko mejo. Otrokov oče je padel na Norveškem, mati mu je umrla. Otroka je zdaj vzela k sebi nek švicarski delavec. Neka mati, ki je skušala sebe in svojo hčerkico spraviti na varno v Švico, je zblaznela, ko ji je otrok v vlaku umrl.

Med tisoči beguncev se je nahajala tudi neka mati, ki je nosila otroka na rokah. Za beg ni bila pripravljena: imela ni čevljev in oblečena je bila le na-

pol, pustila je, da jo je morje beguncev nosilo sem in tja. Slučaj je hotel, da je otroka na begu zadel strel in da je umrl. Vendar ni bilo časa niti za tiho, globoko žalost, kaj šele za pogreb: mati bi bila morala mrtvega otroka vreči v kak cestni jarek. Tega pa ni hotela. Mrtvega otroka je nosila tri dni na rokah, dokler slednjič ni prišla v neko švicarsko vas, kjer so ji dobri ljudje dostojno pokopali njenega otroka.

Vse je narobe na tem svetu. V Braziliji bodo uničili 7 milijonov vreč kave, ker bi ji sicer cena padla. V Argentini bodo pokurili 6 milijonov ton koruze, ker ne vedo kam z njo. — S tem pa si bodo prihranili denar za tri milijone ton premoga. V Zedinjenih državah pa se pečejo z mislijo, da bodo namesto kosira uporabljali pri izdelovanju pločevine za konzerve srebro in s srebrom bodo tudi pričvrščali pokrove na konzervah. — Mnogo pa jih je, ki nimajo kaj jesti in obleči ter so brez belica v žepu.

Angleški sodniki pomagajo v letošnjih sodnih poiznitvah graditi utrdbe.

Na otoku Kubi so volili novega predsednika in je bil izvoljen dosedanj predsednik Batista. Pri volitvah seveda ni bilo brez incidentov.

Delavski pravni svetovalec

Popravila električne instalacije (Metilka)

Vprašanje: Decembra sem dal popraviti v svoji hiši električno instalacijo, za kar mi je mestna zadruga računala din 1023. Ker se mi je zdel račun pretiran, sem se pri 4 podjetnikih v Ljubljani informiral, koliko bi oni računali za predmetna popravila; ta podjetja so se mi ponudila, da izvrše popravila za din 820, torej za din 203 ceneje kot mestna zadruga. Ko sem to navedel mestni zadrugi, sem prejel odgovor, da je morala ona plačati material dražje, kot ga plačujejo ljubljanska podjetja. Ali so take cene dovoljene in ali sem dolžan plačati celotni znesek?

Odgovor: Ako v pogodbi ni določena višina plačila, niti ni dogovorjena brezplačnost, se po zakonu smatra, da je pogojeno primerno plačilo. Glede vprašanja primernosti plačila, je odločilno, koliko zahtevajo za predmetna dela druga podjetja iste vrste v istem kraju. Informirati se torej morate, koliko za taka popravila računajo električna podjetja v bližini Vašega kraja. Sele v primeru, če so najbližja električna podjetja v Ljubljani, bi veljale cene teh ljubljanskih podjetij. Ako pa je mestna zadruga res material dražje plačala, potem boste morali plačati celotni zahtevani znesek.

Nadurno delo (Brod)

Vprašanje: Tedensko plačo sem imel dogovorjeno na din 110 brez odbitkov. Dnevno sem moral delati po 12 ur. Delodajalec mi sedaj odteguje za praznike tudi mi noče izplačati nadurnega dela. Delal sem tudi v po-družnici ter sem ravnatoko opravljal nadure. Ali lahko zahtevam plačilo nadurnega dela?

Odgovor: Delo, ki ga vršite preko zakonitega delovnika, se smatra kot nadurno delo. Če ste zaposleni v industrijskem obratu, je zakoniti delovnik 8 ur, sicer pa 10. Vsaka nadura mora biti plačana s 50 odst. poviškom. Navadna ura Vam mora biti plačana vsaj v smislu minimalnih mezd. Če zaslužite več na uro, se 50 odst. povišek računa od dejanske pogojene urne odnosno na uro preračunane mezde. Ker ste prejeli samo din 110 tedenske mezde, izgleda, da niste prejeli minimalne mezde. Točno pa tega ni mogoče ugotoviti, ker ne navajate, v kakšnem obratu ste zaposleni.

Sprejemem takoj pastirico,

8 do 10 let staro. Zelenik Rjavci, Sv. Andraž v Slov. gor.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Popravila vseh vrst koles, hvalnih strojev kakor emajliranje in poniklanje vseh nadomestnih del za kolesa.

BOGOMIR GRUBER, palača dr. Sedaja, Valvazorjeva ul. 30, smer Frankopanova ulica.

59 62 66 72 78 84 90
Gotove dežve obleke (Dlrdni obleke)
Magdalenska oblačilnica
A. Kumperščak, Maribor (Palača dr. Sedaj)
Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.)
Ženska krila: 49, 59, 72, 85. Ženske bluze: 29, 32, 37, 49 65.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospe in dame po najnižjih dnevni cenah. Filtra izdelava.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom l. l. l. l. l.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Eržen v Mariboru.